

Szerintem azt kellene tenni...
Részlet a közvetlen lakókörnyezet veszélytérképéből
Mit tehetünk?

Kompetenciaterület:
Szociális, életviteli és környezeti kompetenciák

2. osztály

Programcsomag: Én és a világ

A modul szerzője: Wagner Éva

MODULLEÍRÁS

Ajánlott korosztály	7-8 évesek
Ajánlott időkeret	2 × 45 perc
A modul közvetlen célja	A környezet állapotával kapcsolatos érzékenység alakítása, a környezettudatos magatartás alapozása
A modul témái, tartalma	Témák: Környezet, környezetvédelem: veszélyek Tartalom: A gyerekek környezetvédelmi séta keretében készítik el közvetlen környezetük egy szeletének veszélytérképét, megoldást keresnek a veszélyek elhárítására.
Megelőző tapasztalat	Séta a természetben, a természeti környezet megfigyelése
Ajánlott továbbhaladási irány	Az emberi tevékenység hatása a természetre
A kompetenciafejlesztés fókuszai	Önismerettel összefüggő kompetenciák: öntevékenység A szociális kompetenciákhoz szükséges kognitív készségek: problémakezelés Társas kompetenciák: együttműködés
Kapcsolódási pontok	A NAT-hoz: Ember és természet Tantárgyakhoz: természetismeret Modulokhoz: Mi lesz vele, ha már nem kell?

Módszertani ajánlás

A környezet állapotával kapcsolatos felelős magatartás megalapozása, kialakítása nehéz feladat. Az iskola feladata az ezzel összefüggő tudás közvetítése. A másodikos gyerekek számára a környezetszennyezés valószínűleg szemetelést jelent.

A környezetvédelmi séta célja az, hogy a meglátogatott területet megfigyelve, ahhoz kötődően alakuljon a gyerekekben az egészséges környezet képe. Az iskola adottságaitól függően más lehet ez a környezet, hiszen egy városi parkban nyilván vannak a pihenést, szórakozást szolgáló tereptárgyak és szabadtéri bútorok. Az itt élő növényzet legtöbbször telepített, nem a természetes növénytakaró része, a fűvet rendszeresen nyírják, öntözik, vagy éppen ennek hiányát figyelhetjük meg a gyerekekkel. Sokkal több ember fordul meg ezeken a helyeken, mint egy-egy kisebb település erdőjében vagy egy patak partján.

Mások lehetnek a „nem odaillő tárgyak” is. A gyerekek egy része várhatóan nem tud majd különbséget tenni a területen természetesen található anyagok és a szemét között. A városi körülmények között egy-egy fadarab „szemét”, míg egy erdőszélen természetes része a környezetnek; de

egy városi parkban sem minősíthető szennyezésnek, legfeljebb (és ez is fontos szempont) balesetveszélyes lehet. Hangoljuk rá a gyerekeket, hogy próbálják meg alaposan megfigyelni, azonosítani a kiválasztott kis területen található tárgyakat és élőlényeket.

Könnyen megérik, hogy az eldobott műanyag palack végzetes csapda a kisebb állatok számára, a fémdoboz, festékmaradék, gyógyszer, az elektromos eszközök alkatrészei mérgező anyagokra bomlanak le, amely az élőlényeket, köztük minket is veszélyeztethetnek. A bomló szerves anyag, az eldobott papír zsebkendő az egészségre közvetlenül veszélyes.

A hulladék eltávolítása nem az ő feladatuk. A véleményalkotás és a jelzés azonban igen. Ilyen országos jelzőakció is létezik iskolások számára. Nagyobb, tizenéves gyerekek részt vehetnek szemétszüretelő kampányokban, akciókban, ha megfelelő eszközeik, felszerelésük van ehhez.

Akár városi parkban, akár más területen szervezzük a sétát, a kiválasztott területen legyenek növények is. Tehát a városi park füves részét válasszuk vizsgálódásunk terepéül, amikor egy fonállal bekeríthető terület élőlényeit próbáljuk meg összegyűjteni. Arra számíthatunk, hogy a gyerekek a legtöbb élőlény nevét nem fogják pontosan tudni, de megfigyelőképességüket jól fejleszti, ha a különbözőket megpróbálják megszámolni. A természetes élőhelyeken általában nagyobb a megfigyelhető biológiai sokféleség: többféle növényt, állatot figyelhetnek meg. Ez önmagában is fontos érték! A rajzkészítés segíthet az emlékezésben.

A megfigyelések, tapasztalatok feldolgozása során arra fektessük a hangsúlyt, hogy találjunk valami olyan megoldási lehetőséget, amellyel javíthatunk a környezet állapotán. Kitehetünk a területre figyelemfelhívó táblákat, készíthetünk röpcédulákat a környéken lakók vagy a területet használók számára, kezdeményezhetünk környezetvédelmi akciót. Fordulhatunk az iskolaközösséghez, az önkormányzathoz vagy a különböző helyi szervezetekhez. A lényeg az, hogy tegyünk valamit a jobbítás érdekében, hiszen ezzel példát, magatartásmintát mutatunk a gyerekek számára.

Négyfős, – a környezet iránti érdeklődés szempontjából – heterogén csoportokat szervezzünk. A csoportok számára biztosítsunk a kirándulás idejére írást lehetővé tevő kemény irattartót, több ceruzát.

Jegyzeteléshez kiváló és példaadó, ha a fénymásolásból visszamaradt „hulladék” papír fel nem használt oldalára rajzoltatunk, jegyzetelünk a szabadban. Megbeszélhetjük, miért barátságosabb a grafitceruza, mint a golyóstoll vagy a rostoll, amelyekből műanyag hulladék keletkezik.

Legyen a csoportokban akár két jegyző is, aki egymást váltva rögzíti a megfigyeléseket.

A feladatokat igyekeztünk úgy megfogalmazni, hogy az bármely terület esetén megoldható legyen, de ha a helyi adottságok miatt bizonyos részeket ki kell hagyni belőle (pl. ha nincs víz a meglátogatott terepen), akkor az erre vonatkozó szempontot a tanító a feladatlap kinyomtatása előtt törölje ki. Csoportonként egy feladatlapot adjunk, de legyen a gyerekeknél üres lap is, amelyre rajzolhatnak, érdekességeket jegyezhetnek föl.

Ha megoldható, érdemes fényképet is készíteni a területről, ez azért is hasznos lehet, mert ha valamilyen akciót kezdeményezünk, csatolható a felhíváshoz, és később összehasonlítható a terület későbbi állapota a korábbival.

A csoportmunka végeztével, de még lehetőleg a helyszínen kapjanak a csoportok egy-egy értékelőlapot, amelyet a közös munka alapján töltenek ki. Ha szükséges, segítsünk a gyerekeknek érzéseik megfogalmazásában, de mindenki maga írja le saját véleményét.

Speciális javaslatok az értékeléssel kapcsolatban

A tevékenység során a tanító folyamatosan jelezzen vissza a csoportoknak arról, hogy hogyan dolgoznak. Ha szükséges, segítse őket tanácsokkal. Az értékeléssel kapcsolatos részleteket az 1. mellékletben találhatjuk.

A modul mellékletei

Tanári mellékletek

P1 – Előkészítés

P2 – Környezetvédelmi séta

P3 – Mit tegyünk?

P4 – Indián mondás

Diákmellékletek

D1 – Feladatlap

D2 – Értékelés